

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Економічний факультет

Кафедра обліку, аналізу і аудиту

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

Бухгалтерський облік в управлінні підприємством

обов'язкова

Освітньо-професійна програма «Облік і оподаткування»

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Економічний факультет

Мова навчання українська

Розробник: Кузь Василь Іванович, к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку, аналізу і аудиту

Профайл викладача: <https://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-obliku-analizu-i-audytu/kolektyv-kafedry/kuz-vasyl-ivanovych>

Контактний телефон: +38(095)0444671

E-mail: v.kuz@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle: <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=521>

Консультації: згідно з графіком

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни)

Система бухгалтерського обліку функціонує з метою надання користувачам (суб'єктам запиту) необхідної інформації для прийняття управлінських рішень. Бухгалтерський облік – процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємства зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття рішень. Дане визначення характеризує сутність та цільові орієнтири бухгалтерського обліку з точки зору процедурного підходу. Для побудови системи управління бухгалтерський облік слід розглядати як процес ідентифікації релевантної фінансової та нефінансової інформації, її вимірювання та передачу користувачам, що дозволяє їм продукувати обґрунтовані судження і приймати управлінські рішення, раціональні у своїй побудові.

2. Мета навчальної дисципліни

Формування системи теоретичних знань та практичних навичок щодо генерування та оброблення облікової інформації у цілях продукування якісного та релевантного інформаційного забезпечення процесу прийняття рішень на всіх рівнях управління суб'єктом господарювання.

3. Пререквізити та постреквізити

Навчальна дисципліна «Бухгалтерський облік в управлінні підприємством» є обов'язковою компонентою освітньої програми та вивчається здобувачами на другому (магістерському) рівні вищої освіти в обсязі 150 год (5 кредитів). Засвоєння основних тем курсу повинно надати майбутнім фахівцям теоретичне розуміння та практичні навички щодо формування інформаційного забезпечення процесу прийняття управлінських рішень на основі облікових даних. Вивчення здобувачами навчальної дисципліни «Бухгалтерський облік в управлінні підприємством» здійснюється на основі отриманих знань та практичних навичок з навчальних дисциплін «Бухгалтерський облік (теорія)», «Фінансовий облік I», «Фінансовий облік II» «Управлінський облік», «Менеджмент», «Аналіз господарської діяльності», «Звітність підприємств», «Організація обліку та оптимізація оподаткування», «Стратегічний менеджмент», «Стратегічний аналіз» тощо. Набуті знання та отримані компетенції в ході вивчення навчальної дисципліни «Бухгалтерський облік в управлінні підприємством» дозволяють підвищити ефективність набуття компетентностей та отримання результатів навчання при вивченні навчальної дисципліни «Аналітичне забезпечення прийняття управлінських рішень», проходженні переддипломної (виробничої) практики та написанні випускової (кваліфікаційної) роботи.

4. Результати навчання

Відповідно до освітньої програми підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти, галузі знань 07 «Управління та адміністрування», за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» вивчення

дисципліни «Бухгалтерський облік в управлінні підприємством» сприяє формуванню таких компетентностей і програмних результатів навчання:

4.1. Загальні компетентності:

- ЗК 1. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
- ЗК 4. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні;
- ЗК 5. Здатність генерувати нові ідеї (креативність);
- ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- ЗК 8. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/ видів економічної діяльності);
- ЗК 10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

4.2. Фахові компетенції:

- ФК 1. Здатність формувати та використовувати облікову інформацію для прийняття ефективних управлінських рішень на всіх рівнях управління підприємством в цілях підвищення ефективності, результативності та соціальної відповідальності бізнесу;
- ФК 7. Здатність формулювати завдання, удосконалювати методики та впроваджувати сучасні методи фінансового та управлінського обліку, аналізу, аудиту і оподаткування у відповідності зі стратегічними цілями підприємства;
- ФК 9. Здатність здійснювати діяльність з консультування власників, менеджменту підприємства та інших користувачів інформації у сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування;
- ФК 10. Здатність проводити наукові дослідження з метою вирішення актуальних завдань теорії, методики, організації та практики обліку, аудиту, аналізу, контролю та оподаткування.

4.3. Очікувані програмні результати:

- ПРН 1. Вміти розвивати та підвищувати свій загальнокультурний рівень і професійний рівень, самостійно освоювати нові методи роботи та знання щодо комплексного бачення сучасних проблем економіки та управління;
- ПРН 4. Організувати, розвивати, моделювати системи обліку і координувати діяльність облікового персоналу з урахуванням потреб менеджменту суб'єктів господарювання;
- ПРН 5. Володіти інноваційними технологіями, обґрунтовувати вибір та пояснювати застосування нової методики підготовки і надання облікової інформації для потреб управління суб'єктом господарювання;
- ПРН 6. Визначати інформаційні потреби користувачів облікової інформації в управлінні підприємством, надавати консультації управлінському персоналу суб'єкта господарювання щодо облікової інформації;
- ПРН 7. Розробляти внутрішньофірмові стандарти і форми управлінської та іншої звітності суб'єктів господарювання;
- ПРН 10. Збирати, оцінювати та аналізувати фінансові та нефінансові дані для формування релевантної інформації в цілях прийняття управлінських рішень;

– ПРН 15. Застосовувати наукові методи досліджень у сфері обліку, аудиту, аналізу, контролю та оподаткування та імплементувати їх у професійну діяльність та господарську практику;

– ПРН 17. Готувати й обґрунтовувати висновки задля консультування власників, менеджменту суб'єкта господарювання та інших користувачів інформації у сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п/с	лаб.	інд.	с.р.		л	п/с	лаб.	інд.	с.р.
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>11</i>	<i>12</i>	<i>13</i>
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Бухгалтерський облік як інформаційне забезпечення процесу прийняття управлінських рішень											
Тема 1. Сутність і місце облікової інформації в управлінні підприємством	12	2	1	–	–	9	12	1	–	–	–	11
Тема 2. Бухгалтерський облік в інформаційній системі управління підприємством	16	4	1	–	–	11	16	1	–	–	–	15
Тема 3. Принципи, методи і техніки підготовки управлінської бухгалтерської звітності	16	4	2	–	–	10	16	2	2	–	–	12
Тема 4. Якість облікової інформації та бухгалтерського обліку	10	2	1	–	–	7	10	–	–	–	–	10
Тема 5. Облікова політика в ціноутворенні	10	2	1	–	–	7	10	–	–	–	–	10
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	<i>64</i>	<i>14</i>	<i>6</i>	<i>–</i>	<i>–</i>	<i>44</i>	<i>64</i>	<i>4</i>	<i>2</i>	<i>–</i>	<i>–</i>	<i>58</i>
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Обліково-інформаційне забезпечення процесу прийняття різних видів управлінських рішень											
Тема 6. Інструментарій бухгалтерського обліку та звітності в управлінні підприємством	12	2	2	–	–	8	12	–	–	–	–	12
Тема 7. Оцінка очікуваних витрат для прогнозування та прийняття управлінських рішень	14	4	2	–	–	8	14	–	2	–	–	12
Тема 8. Бухгалтерський облік в управлінні вартістю підприємства	14	2	2	–	–	10	14	–	–	–	–	14
Тема 9. Збалансована система показників в стратегічному управлінні підприємством	12	2	–	–	–	10	12	–	–	–	–	12
Тема 10. Бухгалтерський облік в управлінні ризиками	14	2	1	–	–	11	14	–	–	–	–	14
Тема 11. Бухгалтерський облік при прийнятті соціальних та екологічних рішень	20	4	2	–	–	14	20	2	2	–	–	16
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	<i>86</i>	<i>16</i>	<i>9</i>	<i>–</i>	<i>–</i>	<i>61</i>	<i>86</i>	<i>2</i>	<i>4</i>	<i>–</i>	<i>–</i>	<i>80</i>
Усього годин	150	30	15	–	–	105	150	6	6	–	–	138

5.2. Зміст завдань для самостійної роботи

Самостійна робота включає в себе різноманітні види індивідуальної і колективної навчальної діяльності здобувачів, яка здійснюється ними на навчальних заняттях або вдома за завданнями викладача, під його керівництвом, але без його безпосередньої участі. Реалізація наведених завдань вимагає від здобувачів активної розумової діяльності, самостійного виконання різних пізнавальних завдань, застосування раніше засвоєних знань.

Формами самостійної роботи здобувачів з дисципліни «Бухгалтерський облік в управлінні підприємством» є: аудиторна самостійна робота, написання доповідей, інших науково-дослідних праць, виконання господарських ситуацій та ситуаційних завдань, вивчення нормативно-правових документів, розв'язування тестів тощо.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1	2	3	4
1	Тема 1. Сутність і місце облікової інформації в управлінні підприємством	9	11
2	Тема 2. Бухгалтерський облік в інформаційній системі управління підприємством	11	15
3	Тема 3. Принципи, методи і техніки підготовки управлінської бухгалтерської звітності	10	12
4	Тема 4. Якість облікової інформації та бухгалтерського обліку	7	10
5	Тема 5. Облікова політика в ціноутворенні	7	10
6	Тема 6. Інструментарій бухгалтерського обліку та звітності в управлінні підприємством	8	12
7	Тема 7. Оцінка очікуваних витрат для прогнозування та прийняття управлінських рішень	8	12
8	Тема 8. Бухгалтерський облік в управлінні вартістю підприємства	10	14
9	Тема 9. Збалансована система показників в стратегічному управлінні підприємством	10	12
10	Тема 10. Бухгалтерський облік в управлінні ризиками	11	14
11	Тема 11. Бухгалтерський облік при прийнятті соціальних та екологічних рішень	14	16
Разом		105	138

6. Освітні технології, методи навчання і викладання навчальної дисципліни

Освітні технології:

- 1) технологія інтенсифікації навчання на основі опорних схем і моделей;
- 2) технологія модульно-блочного навчання;
- 3) технологія блочно-консультативного навчання.

Методи навчання:

МН 1 – вербальні методи (лекція, бесіда, диспут, пояснення, розповідь та інші);

МН 2 – семінари, практичні та лабораторні роботи;

МН 3 – наочні методи (презентація, демонстрація, ілюстрація);

МН 5 – проблемно-пошукові методи;

МН 7 – інтерактивні методи;

МН 8 – ситуаційні завдання;

МН 9 – робота з інформаційними ресурсами (нормативними джерелами, навчально-методичною та науковою літературою, інтернет-ресурсами);

МН 10 – самостійна робота;

МН 11 – дистанційне навчання з використанням системи Moodle;

МН 13 – інші методи навчання.

7. Контроль та оцінювання результатів навчальних досягнень здобувачів з навчальної дисципліни

Контрольні заходи охоплюють поточний та підсумковий контроль знань здобувача. Поточний контроль здійснюється з метою перевірки досягнення програмних результатів за окремими темами під час проведення практичних занять з урахуванням самостійної роботи здобувача. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінювання підсумкових навчальних досягнень здобувачів.

Система оцінювання знань здобувачів з дисципліни «Бухгалтерський облік в управлінні підприємством» передбачає оцінювання окремих видів (напрямів) роботи здобувачів, зокрема:

1) оцінювання роботи здобувачів на семінарських і практичних заняттях;

2) оцінювання відповіді здобувача на екзамені.

Максимальна кількість балів за змістові модулі:

– I змістовий модуль – 30 балів (за усні та письмові відповіді на семінарських і практичних заняттях (в т.ч. за самостійну та індивідуальну роботу));

– II змістовий модуль – 30 балів (за усні та письмові відповіді на семінарських і практичних заняттях (в т.ч. за самостійну та індивідуальну роботу), за підсумкову контрольну роботу)

Розподіл балів між видами (напрямами) роботи здобувача наведений в табл. 1.

Таблиця 1

Розподіл балів, які отримують здобувачі

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)					Кількість балів (екзамен)					Сумарна кількість балів	
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2					40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T10	T11		
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6		

На оцінювання впливають наступні аспекти: рівень опанування основними проблемними питаннями відповідно до програми дисципліни; володіння здобувачем відповідною термінологією; вміння вирішувати господарські ситуації, пов'язані із формуванням інформаційного забезпечення системи управління; вміння розробляти та аналізувати альтернативні підходи до формування облікових даних; ступінь ознайомлення із додатковою літературою; вміння поєднувати отримані теоретичні знання із вирішенням конкретно-цільових практичних завдань; вміння логічно та структуровано подавати матеріал при проведенні підсумкового контролю.

При виставлені загальної підсумкової оцінки за шкалою ECTS за дисципліну враховуються отримані здобувачем бали за всі змістові модулі та на екзамені. Переведення загальної кількості набраних балів в підсумкову оцінку за шкалою ECTS здійснюється за допомогою встановленої шкали (табл. 2) (згідно Положення про контроль і систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича).

Таблиця 2

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- ЗО 1 – фронтальне опитування;
- ЗО 2 – індивідуальне опитування;
- ЗО 3 – стандартизовані тести;
- ЗО 4 – розв'язування практичних ситуацій;
- ЗО 5 – тематичні контрольні роботи;
- ЗО 6 – презентація результатів виконання індивідуальних та командних завдань (наукових, розрахункових, аналітичних та інших);
- ЗО 12 – виступи та презентації здобувачів на науково-практичних заходах;
- ЗО 13 – інші види індивідуальних та групових завдань;
- ПК – підсумковий контроль – екзамен.

8. Рекомендована література

8.1. Фахова (основна)

1. Брадул О.М., Шепелюк В.А. Управлінський облік: навчальний посібник. К. Кондор. 2017. 352 с.
2. Голов С.Ф. Управлінський облік: підручник. К. Центр учбової літератури. 2018. 400 с.
3. Губачова О.М. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: монографія. Полтава: РВВ ПУСКУ, 2009. 337 с.
4. Жиглей І.В. Бухгалтерський облік соціально-відповідальної діяльності суб'єктів господарювання: необхідність та орієнтири розвитку: монографія.

Житомир. держ. технол. ун-т. Житомир : ЖДТУ, 2010. 496 с.

5. Замула І.В. Бухгалтерський облік екологічної діяльності у забезпеченні стійкого розвитку економіки: монографія. Житомир: ЖДТУ, 2010. 440 с.

6. Ковальчук Т.М., Кузь В.І. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством : практикум. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. 188 с.

7. Колесников О.В. Ціноутворення. Видання 3-є виправлене та доповнене. навч. пос. К.: Центр учбової літератури, 2007. 144 с.

8. Кузнецова С.А. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: навчальний посібник. Мелітополь: ТОВ «Видавничий будинок ММД», 2008. 230 с.

9. Кузнецова С.А. Бухгалтерський облік в системі формування управлінської інформації: методологія та практика: монографія. Мелітополь: Таврійській державний агротехнологічний університет, 2007. 297 с.

10. Лаговська О.А. Обліково-аналітичне забезпечення вартісно-орієнтованого управління: теорія та методологія : монографія. Житомир : ЖДТУ, 2012. 676 с.

11. Лаговська О.А., Легенчук С.Ф., Кузь В.І., Кучер С.В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: навчальний посібник. К.: Видавничий дім «Кондор». 2018. 418 с.

12. Останкова Л.А., Шевченко Н.Ю. Аналіз, моделювання та управління економічними ризиками: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2011. 256 с.

13. Савченко В.М., Пальчук О.В., Саловська Л.В. Облікова політика: навч. посібник. К. : Знання, 2010. 479 с.

14. Сопко В.В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: навч. посіб. К.: КНЕУ, 2006. 526 с.

15. Фаріон І.Д., Писаренко Т.М. Управлінський облік: навч. посібник. К. ЦНЛ. 2019. 792 с.

16. Anthony, G. Hopwood. Handbook of Management Accounting Research, 2016. 280 p.

17. Boyns T.F., Edwards J.R. History of Management Accounting. The British Experience. New York: Routledge, 2013. 341 p.

18. Christopher, S. Chapman. Handbooks of Management Accounting Research 3-Volume Set,1-3. 2015. 774 p.

8.2. Нормативна база

1. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств і організацій: Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 року № 291 (зі змінами та доповненнями). URL: www.minfin.gov.ua. (дата звернення: 26.08.2023).

2. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства та внесення змін до деяких наказів Міністерства фінансів України: Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 27 червня 2013 року № 635. (зі змінами та доповненнями). URL: www.minfin.gov.ua. (дата звернення:

26.08.2023).

3. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності. Наказ Міністерства фінансів України від 28.03.2013 р. №433 : за станом на 17.11.2013 р. URL: http://www.audicnt.com.ua/news/view_news.php?id=399. (дата звернення: 26.08.2023).

4. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 07 лютого 2013 року № 73. (зі змінами та доповненнями). URL: www.minfin.gov.ua. (дата звернення: 26.08.2023).

5. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>. (дата звернення: 26.08.2023).

6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку. URL: www.minfin.gov.ua. (дата звернення: 26.08.2023).

7. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16 липня 1999 року № 996-XIV (зі змінами та доповненнями). URL: www.rada.gov.ua. (дата звернення: 26.08.2023).

9. Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: www.rada.gov.ua. (дата звернення: 26.06.2023).

2. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua>. (дата звернення: 26.06.2023).

3. Офіційний сайт Державної податкової служби України. URL: <https://tax.gov.ua>. (дата звернення: 26.06.2023).

4. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: www.minfin.gov.ua. (дата звернення: 26.06.2023).

5. Офіційний сайт Міжнародної Федерації Бухгалтерів. URL: www.ifac.org. (дата звернення: 26.06.2023).

6. Офіційний сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського. URL: www.nbuv.gov.ua. (дата звернення: 26.06.2023).

7. Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. URL: www.nssmc.gov.ua. (дата звернення: 26.06.2023).

8. Офіційний сайт Ради з нагляду в інтересах громадськості. URL: www.iprob.org. (дата звернення: 26.06.2023).

9. Офіційний сайт Федерації професійних бухгалтерів і аудиторів України. URL: www.ufraa.org. (дата звернення: 26.06.2023).